

ÅRSRAPPORT

2022



FIGHTING FOR BODY RIGHTS SINCE 1933

90 år av arbete har visat styrkan i RFSU

Redan första natten av den ryska invasionen av Ukraina tvingades gravida föda i skyddsrum och på tunnelbanestationer. Kriget har inneburit ännu en humanitär kris som får dramatiska konsekvenser för tillgången till sexuella och reproduktiva rättigheter. På midsommarafton upphävde Högsta domstolen i USA skyddet för aborträtten. Miljoner människor har berövats rätten till sin egen kropp och till grundläggande hälsovård. Frågor om aborträtten, sexualundervisning och hur vi väljer att bilda våra familjer har samtidigt blivit måltavla för auktoritära och populistiska krafter, från Ungern och Florida till svenska kommunfullmäktigesalar.

RFSU:S ARBETE ÄR VIKTIGARE än på länge. Delvis på grund av vår omvärld, men också tack vare att vi arbetat för att RFSU ska bli relevant för fler.

När abortmotståndet mobiliserar bygger vi breda allianser för aborträtten, från civilsamhället i Sverige till de rörelser som med framgång arbetat för att tillåta abort i Colombia, Argentina och Mexiko. När flyktingarna från Rysslands krig började anlända till Sverige tog vi fram material på ukrainska om bland annat abort, mens, sexuellt våld och hur den svenska förlossningsvården fungerar. Samtidigt arbetar vi tillsammans med våra partners och vår federation IPPF för sexuella och reproduktiva rättigheter för den som lever på flykt eller i en humanitär kris.

Tack vare medvetna satsningar är RFSU idag en växande medlemsrörelse som rymmer engagemang i allt fler delar av Sverige. Det ger

oss bättre förutsättningar att kunna möta behov i samhället och säkra ett brett stöd för sexuella och reproduktiva rättigheter i framtiden.

För att vår verksamhet och vår organisation ska vara relevant för fler har vi byggt nya samarbeten, ökat vår egen kunskap och utmanat oss själva. Exempel på detta är den antirasistiska läranderesor som vi inlett och vårt samarbete med Funktionsrätt Sverige, som sätter fokus på dem som ofta exkluderats från sexualundervisningen och familjepolitiken: personer med funktionsnedsättning och kronisk sjukdom.

NÄR ELISE OTTESEN-JENSEN bildade RFSU hade hon en stark vision om samhället, men också en tydlig idé om hur RFSU skulle organiseras för att kunna förverkliga den visionen. Hon såg styrkan i en demokratisk medlemsrörelse som rymmer många olika typer av verksamheter och arbetsformer, där lokalt arbete knyts samman i internationell samverkan, där kunskapsbaserad sexualupplysning förenas med ideellt engagemang och där värderingsstyrda och kommersiella drivkrafter skapar unika synergier.

90 år av arbete har visat styrkan i RFSU. Tack vare bredden i vårt arbete, vår kunskap och vårt engagemang är vi idag en medlemsrörelse som fortsätter förändra och ta steg mot en värld där alla är fria att bestämma över sin kropp och sexualitet.

HANS LINDE
Ordförande RFSU



OM RAPPORTEN

Årsrapporten belyser år 2022 för RFSU:s verksamhet lokalt, nationellt och internationellt, dock inte bolaget RFSU AB. Årsredovisningen avser inte heller RFSU:s lokala föreningar.

Årsrapporten beskriver en del av de aktiviteter som genomförts, några prestationer som vi åstadkommit och de viktigaste effekterna av vårt arbete.

I 2022 års rapport har vi valt att fokusera på fem områden, vilka också är en del av våra inriktningsmål. Dessa är:

- Abort
- Sexualupplysning och sexualundervisning
- Familjepolitik
- Jämlik hälsa och vård
- Att förebygga sexuellt och könsbaserat våld

INNEHÅLL

- Om RFSU SIDAN 4
- RFSU i Sverige SIDAN 6
- RFSU i världen SIDAN 7

1



ABORT
SIDAN 8

2



SEXUALUPPLYSNING
OCH SEXUAL-
UNDERVISNING
SIDAN 10

3



FAMILJEPOLITIK
SIDAN 13

4



JÄMLIK HÄLSA
OCH VÅRD
SIDAN 15

5



ATT FÖREBYGGA
SEXUELLT OCH
KÖNSBASERAT VÅLD
SIDAN 18

- RFSU i siffror SIDAN 21
- Sammanfattning SIDAN 22
- Generalsekreteraren SIDAN 23



OM RFSU

Riksförbundet för sexuell upplysning, RFSU, är en ideell organisation för sexualupplysning och sexualpolitik som har funnits sedan 1933. Genom kunskap, engagemang och påverkan bidrar RFSU till en värld där alla människor är fria att bestämma över och njuta av sin kropp och sin sexualitet.



RFSU arbetar med att påverka sexualpolitiken i Sverige på många olika sätt. Vi träffar politiker, arrangerar konferenser, deltar i paneler och debatter och medverkar i media. Genom vår klinik och annan sexualupplysning och utbildning bidrar vi med kunskap och förändrar normer kring kropp, sexualitet och relationer. Vi är en medlemsorganisation med cirka 17 lokalföreningar runt om i landet, från Malmö i söder till Umeå i norr. Lokalt arbetar RFSU med påverkansarbete, informatörsverksamhet i skolor och projekt för att stärka sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

RFSU driver en klinik på Medborgarplatsen i Stockholm. Kliniken utgår från en helhetssyn på sexuell hälsa. Inom kliniken finns sexualmedicin, psykoterapi, familjerådgivning – alla med sexologisk spetskompetens.

RFSU-kliniken fungerar som en professionell kunskapsbas för RFSU och sprider kunskap i kliniska frågor till andra aktörer inom hälso- och sjukvård samt till universitet och högskolor.



RFSU har cirka 40 samarbetspartners globalt, i länder där sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter hotas eller saknas, där rätten till abort och tillgång till sexualundervisning är begränsad och där sexuella rättigheter inte respekteras.



Vision
"En värld där alla är fria att bestämma över sin kropp och sin sexualitet"



RFSU HAR TRE huvudsakliga dokument som styr organisationen. De beslutas av kongressen och gäller hela RFSU.

- Stadgarna beskriver hur RFSU är organiserat och hur beslut fattas i organisationen.
- Idéprogrammet beskriver RFSU:s grundläggande värderingar.
- Sextanten beskriver vår riktning – vår vision för världen och hur vi ska ta oss dit.

Vision

Sextanten innehåller RFSU:s vision – den värld som RFSU kämpar för och vill ska bli verklighet.

I visionen fokuserar vi på allas rätt till sin kropp och sin sexualitet. RFSU ska med andra ord ha ett brett fokus och rikta sig till många. Men i ordet "alla" ligger också att ingen ska lämnas utanför. RFSU ska därför, utifrån en intersektionell maktanalys, göra prioriterade insatser för grupper som riskerar att utsättas för diskriminering och/eller är i en situation där deras sexuella och reproduktiva rättigheter kränks.



RFSU äger bolaget RFSU AB. Bolaget erbjuder produkter inom hälsa, sex, samlevnad, kropp och välbefinnande – för ett mer lustfyllt och säkert sexliv och en bättre livskvalitet.



I RFSU-familjen ingår även Ottar som är Sveriges största sexualpolitiska tidskrift. Ottar bevakar sexualpolitiken i Sverige och världen och fördjupar diskussionen om sexualitet och kön i reportage, essäer, krönikor och debatt.



Genom kunskap, engagemang och påverkan bidrar RFSU till en värld där alla människor är fria att bestämma över och njuta av sin kropp och sin sexualitet.



Effektmål

I Sextanten finns också fem effektmål som beskriver vad som behöver hända i Sverige och i världen för att visionen ska kunna bli verklighet:

- Beslut får arbetet för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) och hållbar utveckling att gå framåt.
- Normer och attityder förändras så att fler kan bestämma över och njuta av sin kropp och sexualitet.
- Alla, oavsett makt och resurser, har förbättrad tillgång till kvalitativ och jämlik sexuell och reproduktiv vård.
- Alla kan organisera sig och påverka för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.
- Alla har ökad kunskap om kropp och sexualitet.





Inriktningsmål

Sextanten hjälper RFSU att sätta mål för verksamheten. För att uppnå effektmålen har RFSU inriktningsmål som visar vilka frågor RFSU ska prioritera. Inriktningsmålen guidar vår verksamhet fram till 2025. Gemensamt för målen är insikten om att RFSU behöver göra mer för alla människor, oavsett makt och resurser.

Normer

Det är lättare för alla människor att känna lust och njuta, utan att de begränsas av rasism eller diskriminering.

SRHR och agenda 2030

Sambandet mellan SRHR och hållbar utveckling blir tydligt i arbetet med att uppnå FN:s globala mål, Agenda 2030.

Demokratiskt utrymme och civilsamhällessamverkan

Organisationerna inom civilsamhället samarbetar mer. På så vis stärks både demokratin och människors engagemang för SRHR.

Familjepolitik

Fler människor kan leva ihop och bilda familj utan att hindras av diskriminering på grund av till exempel, kön, könsidentitet eller sexualitet.

Hälsa- och sjukvård

Alla har tillgång till bra hälso- och sjukvård, särskilt de människor som utsätts för rasism.

Barn och unga

Alla barn och unga får bra sexualupplysning som ger kunskap om sexualitet, kropp och relationer.

Abort

Alla har tillgång till lagliga och säkra aborter. Att behöva göra abort är inte längre lika skamfullt och tabubelagt.

Preventivmedel

Alla har tillgång till preventivmedel.

Könsbaserat våld

Könsbaserat våld och hedersrelaterat våld och förtryck begränsar inte längre kvinnors, barns och hbtqi-personers hälsa och rättigheter.

Strategier

Sextantens tre strategier beskriver hur RFSU ska agera för att bidra till förändring på en övergripande nivå. Vi menar att om det finns SRHR-vänlig lagstiftning och politik, stödjande normer i samhället för allas rätt till sin kropp och sexualitet, samhällsinstitutioner som tillgodoser människors SRHR-behov samt civilsamhällesorganisationer som driver på och granskar att detta sker, så kommer människors tillgång till SRHR att tillgodoses.

Kunskap RFSU utvecklar tillsammans med andra kunskap och medvetenhet om kropp och sexualitet. RFSU bedriver sexualupplysning till skolungdomar, men också till en bred allmänhet via media och marknadsföringskampanjer. RFSU utvecklar också kunskap i samhället, till exempel genom att få in våra frågor, och höja kunskapen hos institutioner, aktörer och yrkesgrupper där de kan få stor spridning. RFSU producerar, samlar in och tar fram ny kunskap genom den kliniska verksamheten, genom att ta del av och sprida forskning, samt genom egna undersökningar och studier.

Engagemang Det är avgörande för RFSU att människor engagerar sig i vår rörelse och för våra frågor. Med hjälp av ett brett engagemang blir det lättare att opinionsbilda för SRHR. Genom många engagerade medlemmar får vi in många olika perspektiv på RFSU:s frågor, som gör verksamheten bättre rustad att möta vår tids utmaningar. RFSU behöver också samverka med andra civilsamhällesaktörer, både för att kunna engagera fler och för att vi blir starkare tillsammans.

Påverkan RFSU arbetar på olika sätt med politisk påverkan för att bidra till utformning av lagar, riktlinjer, finansiering och system för SRHR och utkräva ansvar från beslutsfattare. Det kan vara genom att ge tekniskt stöd, öka kunskapen hos beslutsfattare på olika nivåer, och genom att gå samman med andra för att påverka politiken. Det handlar både om att påverka så att åtaganden görs och att utkräva ansvar så att åtagandena genomförs.

1 Haparanda

RFSU Luleå deltog på nystartade Border Pride, i Haparanda/Torneå på gränsen mellan Sverige och Finland, med bokbord och sexualupplysning.

2 Umeå

RFSU Umeå har träffat tonåringar med migrationserfarenhet på gymnasiet språkintruktionsprogram. Vi pratade mycket om samtycke och säkrare sex.

3 Uppsala

RFSU Uppsala når studenter med budskap om att tänka till: hur skulle du agera om du såg en kränkning eller misstänkte ett övergrepp på festen? Inför valborgsmässfirandet genomförde vi en utbildning med 25 personer som är engagerade i evenemang på Värmlands studentnation. Utbildningen heter Dare to Care och vänder sig också till festivalpublik och klubbarrangörer. (Se vidare sidan 20)

4 Stockholm

Läkare, sjuksköterskor, barnmorskor, terapeuter, kuratorer och socionomer fick chansen att lära sig mer om män, sexuell hälsa och ohälsa. RFSU:s klinik i Stockholm arrangerade en uppdragsutbildning i andrologi (7,5 högskolepoäng).

5 Örebro

RFSU Örebro arrangerade en gratisvisning av "Omständigheter", en film om en ung kvinnas desperata kamp mot klockan, då hon försöker genomföra en abort trots att det är olagligt. Biobesökarna fick information om abort och aborträtt.

6 Katrineholm

RFSU Sörmland har kompletterat sexualundervisningen under två dagar på Duveholmsgymnasiet i Katrineholm.

7 Norrköping

RFSU Östergötland deltog i East Pride i Norrköping den 23 maj. 2 600 personer slöt upp i paraden.

8 Linköping

Team RFSU Östergötland feat. hunden Tilly gick runt i Trädgårdsföreningen på Valborg och pratade med över 100 personer på mindre än en timme och upplyste om en säkrare Valborg utan könssjukdomar och oönskade graviditeter. Tilly fick snabbt smeknamnet Kondomhunden.

9 Visby

RFSU Gotland deltog i Mångfaldsparaden under Almedalsveckan. Pompa och stå i regnbågens alla färger – för kärlek och alla kroppars och själars rätt att existera och leva sina liv.

10 Göteborg

Åtta grupper med lärarstudenter, lärare, skolsköterskor, kuratorer och socialsekreterare har fått lära sig mer om sexualitet, samtycke och relationer. RFSU Göteborg arrangerade föreläsningarna.

11 Halmstad

Premiär för teaterpjäsen Tapper och vred, som handlar om Elise Ottesen-Jensen, grundare av RFSU. Pjäsen ställer frågan: vad är egentligen kärlek? Teaterbesökarna fick broschyrer, kondomer och en chans att bli medlemmar i RFSU Halland.

12 Malmö

RFSU i Malmö har en stark tradition av att nå riskutsatta grupper och grupper som diskrimineras eller inte får sina sexuella och reproduktiva rättigheter tillgodosedda i samhället. Det kan till exempel handla om personer med beroendeproblematik eller personer med en funktionsnedsättning. Under 2022 fortsatte arbetet med sexualupplysning för personer med en intellektuell funktionsnedsättning och personal som jobbar på boenden och daglig verksamhet. Vi arrangerade också cafékvällar och dejtingkurser för målgruppen. 265 personer fick utbildning i projektet.

13 Karlskrona Byxmyndiga på epa-traktorträff



En varm sommardag träffas ungdomar utanför Karlskrona för att spana in varandras epa-traktorer. Mitt i alltihopa står RFSU Blekinge och sexualupplyser. De glittrande fordonen är huvudattraktionen. Men det finns även ett annat dragplåster denna dag: RFSU Blekinges informationsbord. Bakom det står Katarina Nordin och Magnus Gärdebring från lokalföreningens styrelse.

– Det känns jätteviktigt att RFSU syns i sammanhang där ungdomar finns. Därför var det självklart för oss att komma och vara med här, säger Katarina.

Mestadels tycks det vara kondomerna som lockar ungdomarna att närma sig. Någon kommer och frågar om hennes kompis kan få kondomer. Han är för blyg för att gå fram själv säger hon. Ett gäng lite kaxigare killar frågar om de får ta.

– Ja, om du kan svara på vad det här är, säger Magnus och håller fram en i 3D-printad plastmodell.

– En klitoris! utropar en av killarna på direktan. Jag vet hur den ser ut, men den kan vara svår att hitta.

– Ja, detta är ju hela klitoris, men en stor del är inuti kroppen. Det som syns utanpå är bara den yttersta delen, förklarar Magnus.

RFSU I VÄRLDEN

1 Mexiko Information om abort bland fruktständer på marknaden

Hur når man ut med livsviktig sexualupplysning när många saknar internetuppkoppling? En partnerorganisation i Mexiko har översatt information om aborter till flera språk som talas av personer som tillhör landets ursprungsfolk. I Mexiko talas 68 officiellt erkända nationella språk. Broschyrer har delats på till exempel marknader och på busstationer.

2 Kenya Aktivister pressar på i FN

Runt om i världen sitter hbtqi-aktivister som på nålar. Det är den 7 juli 2022 och FN:s råd för mänskliga rättigheter ska alldeles strax rösta om FN ska fortsätta ha en hbtqi-expert i rådet eller inte. Mycket står på spel. Hemma i Eldoret i Kenya sitter Aasim och följer omröstningen via WhatsApp. En känsla av lättnad sköljer över honom när han får veta att mandatet förnyats.

– Jag känner mig så stolt över alla aktivister som jobbat så otroligt hårt för att möjliggöra detta. Jag är faktiskt också stolt över mig själv, över att jag haft ett litet bidrag i den här otroliga beslutsprocessen.

3 Tanzania RFSU:s ordförande i viktig FN-kommission

FN:s högnivåkommission möttes på Zanzibar, Tanzania i november och släppte samtidigt en rapport som följer upp utvecklingen i världen när det gäller sexuella och reproduktiva rättigheter. Kommissionen har under två år följt hur FN:s medlemsstater har levt upp till sina löften om att bland annat stärka arbetet mot mödradödlighet och våld i nära relationer. Hans Linde, förbundsordförande för RFSU, sitter som enda svensk i den kommission som tagit fram rapporten "Sexual and reproductive justice as the vehicle".

Europa och Nordamerika får bakläxa när det gäller att erbjuda SRHR-vård till personer som fördrivits på grund av kriget i Ukraina. Men det finns också positiva tendenser. 58 länder – inklusive nya exempel som Sydkorea, Ecuador, Nya Zeeland, Benin och Kenya – har liberaliserat sina abortlagar sedan 1994.

4 Georgien Unga får bättre läromedel inom sexualkunskap

Organisationen Tanadgoma har fått möjlighet att kommentera de läroböcker som används i landets högstadieskolor. Böckerna som fick en översyn handlar om biologi och medborgarskap. Experternas förslag på ändringar godkändes. Tanadgoma har varit en partnerorganisation till RFSU sedan 2010. Organisationen utför kvalitativa studier om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

5 Kambodja Unga aktivister lär sig om sexuella rättigheter

En samarbetsorganisation till RFSU har under 2022 utbildat unga aktivister för att de ska växa som medborgare och delta i förändringsarbetet. Organisationen arbetar i 14 regioner över hela landet. Man samarbetar med hälsokliniker och organiserar mobila team för att erbjuda säkra aborter i hela landet.

RFSU stöttar organisationens systematiska arbete för att införa en mer modern och allsidig sexualundervisning i skolorna.





1

FOKUSOMRÅDE: ABORT

Vad är problemet i samhället?

Att förbjuda abort minskar inte behovet av aborter, det bara ökar risken för osäkra aborter. En fjärdedel av världens befolkning bor i länder där abort är förbjudet. Utan tillgång till en säker och laglig abort dör varje år tiotusentals kvinnor och andra gravida i sviterna av en osäker abort.

Trots att vi är många som står bakom den starka svenska aborträtten måste vi vara vaksamma på hotet från dem som vill inskränka den. Religiösa och värdekonserverna samfund har historiskt stått för det starkaste abortmotståndet. Idag får de stöd från högerextrema och nationalistiska krafter.

Vilken utveckling vill RFSU se?

Alla har rätt till en god och respektfull abortvård med erfaren och kunnig personal. Den som vill avsluta en oönskad graviditet ska aldrig behöva möta vårdvägrande vårdpersonal.

En viktig del av lösningen internationellt är att svenska biståndet ger stöd till säkra aborter. Det humanitära biståndet måste också ta hänsyn till den särskilda problematik som finns för tillgången till säkra aborter i områden som drabbats av väpnade konflikter och katastrofer.

Vad gör vi?

RFSU deltar i flera viktiga förhandlingar inom FN. Vi bygger allianser med organisationer och regeringar i andra världsdelar. Bland annat för att fler ska få tillgång till medicinska aborter, som är både billigare och skonsammare för den som blivit ofrivilligt gravid.

En prioriterad fråga i Sverige är hemaborter. Vi fortsätter att utveckla metoder för folkbildning om abort. RFSU arbetar för att öka kunskapen om aborträtten bland andra civilsamhällesorganisationer och bidrar till ökad mobilisering för en fortsatt stark aborträtt.

Vad bidrog vi till 2022?

- RFSU bidrog till att Sverige tog ett steg närmare att tillåta abort i hemmet. En enig riksdag uppmanade regeringen att utreda frågan.
- Vi tog chansen att opinionsbilda och sätta aborträtten på agendan. När den amerikanska Högsta domstolen upphävde skyddet för aborträtten i USA, tog RFSU tillfället i akt att försvara den svenska abortlagen.
- RFSU:s allierade i Colombia bidrog till att landet avkriminaliserade abort.



FOKUSOMRÅDE: ABORT PRESTATIONER OCH EFFEKTER



Positivt beslut om hemaborter

Efter ett aktivt påverkansarbete från RFSU gav den socialdemokratiska regeringen i början av året i uppdrag till SBU, (Statens beredning för medicinsk och social utvärdering), att göra en forskningsöversikt vad gäller hemaborter. Men för att få till en ny lag krävs först en statlig utredning. I april uppmanade riksdagen regeringen att tillsätta en utredning som ska undersöka hur hemaborter kan förenklas. Förslaget om att göra hemaborter möjliga innebär att sjukhus- och läkarkravet i abortlagen slopas, något som skulle leda till en mer tillgänglig abortvård och större valfrihet för den som behöver en abort.

RFSU:s arbete har både handlat om politisk påverkan och om opinionsbildning via pressarbete och kampanjer i sociala medier.

Engagemang i abortfrågan

Abortfrågan skapar stort engagemang i sociala medier. Utvecklingen i USA har upprört många RFSU-medlemmar och följare. Vårt första inlägg om nyheten nådde 14 600 på Instagram och 5 300 på Facebook. Höstkampanjen "Stå upp för aborträtten" engagerade många av RFSU:s lokalföreningar runt om i landet, från Umeå i norr till Malmö i söder.

2022 var ett år då RFSU gjorde ovanligt mycket avtryck i media i denna fråga. Arbetet för att opinionsbilda fortsätter oavsett hur vindarna blåser internationellt. Annat arbete när det gäller abortfrågan fortsätter utanför strålkastarljuset.

Aborter avkriminaliserade i Colombia

Utvecklingsarbete i det globala syd präglas ofta av långsamma processer. Sådan komplexitet är svårare att skildra för nyhetsmedierna. Detsamma gäller goda nyheter – och sådana finns verkligen i abortfrågan. RFSU stöttar 44 partnerorganisationer runt om i världen. Vårt internationella arbete i abortfrågan har präglats av alliansbyggande med mycket fokus på politisk påverkan.

Från Latinamerika kom under 2022 glädjande nyheter. Efter många år av gatuprotester, ändlösa möten, segdragna förhandlingar och ihärdigt alliansbyggande fick vi äntligen fira tillsammans med våra allierade i regionen.

Colombia är ett av länderna som ingår i det regionala aborträttsinitiativ som RFSU stöttar. Den feministiska gröna vågen rullar vidare över Latinamerika. Argentina var först ut, där blev aborter lagliga år 2020. Sedan nådde vågen Mexiko som tog ett steg mot fri abort år 2021. Nu är det Colombias tur. Efter många års välorganiserad kamp har nätverket Causa Justa

lyckats samla 90 organisationer för saken: avkriminalisera aborter!

Den 21 februari 2022 kom det historiska beslutet från landets författningsdomstol. Från och med nu får alla kvinnor och andra gravida personer som vill avbryta sin graviditet fram till den 24:e graviditetsveckan.

Flickor i Ghana gör sina röster hörda

Två exempel på RFSU:s internationella arbete i abortfrågan:

- I Kenya har lagstiftarna på lokal nivå godkänt den lag om reproduktiv hälsa som RFSU:s partnerorganisation förespråkar.
- I Ghana hålls ett årligt forum där kvinnor och flickor får möta personal från kliniker som erbjuder säkra aborter. En aktivitet på årets forum var att unga flickor fick tala inför publik om vad som var viktigt för dem när det gällde att få bestämma över sina egna kroppar och liv. Publiken bestod av föräldrar, lokala beslutsfattare och vårdpersonal. En partnerorganisation till RFSU arrangerade.

MEDIA

● 16 april: Vi skriver på DN Debatt om att Sverige borde tillåta hemaborter. Vi undertecknar den tillsammans med Barnmorskeförbundet och Vårdförbundet med flera. Detta blev också en TT-artikel som spreds brett.

● 27 april: DN gör en intervju med RFSU:s sakkunniga Kristina Castell inför omröstningen i riksdagen om hemaborter.

● 4 maj: RFSU i TV4:s Efter fem och Vaken i P3 och P4. Vi kommenterar händelserna i USA och förklarar varför aborträtten behövs och vad som händer om man inskränker den.

● 13 maj: Veckorevyn reder ut begreppen kring abort i Sverige (bland partierna), USA och världen. Kommentar från RFSU.

● 24 juni: Högsta domstolen i USA avskaffar skyddet för aborträtten. RFSU:s ordförande Hans Linde kommenterar detta i de flesta stora riksmedier, bland annat i Expressen Live TV, Aftonbladet, TV4:s livesändningar, GP och i SVT.



2

FOKUSOMRÅDE: SEXUALUPPLYSNING OCH SEXUALUNDERVISNING

Vad är problemet i samhället?

Runt frågor om sex råder ofta en tystnad som bidrar till skam och stigmatisering. Alla lärare har inte fått den utbildning som de behöver för att de ska kunna hålla en uppdaterad och modern sexualundervisning. Det saknas tillräckligt med stöd och resurser till skolornas huvudmän för att de ska kunna utveckla sexualundervisningen på ett systematiskt sätt.

Unga i många länder saknar helt tillgång till modern och allsidig sexualundervisning. Motståndet från opinionen eller från värde-konservativa krafter är på många håll starkt och välorganiserat.

Vilken utveckling vill RFSU se?

Sexualupplysning är ett sätt att bryta tystnaden och bidra till ett mer öppet samtal om sex, kropp och relationer. För RFSU är sexualupplysning inte bara en enkelriktad kunskapsförmedling. Minst lika viktig är möjligheten till reflektion över frågor som rör sexualitet.

En modern och allsidig sexualundervisning ökar människors förutsättningar att påverka sina liv, ökar jämställdheten, förebygger sexuella övergrepp, minskar risken för könssjukdomar och minskar homo- och transfobi.

För att sexualundervisningen ska fungera behöver den utgå från att relationer och sexualitet i grunden är positiva och viktiga aspekter av livet, inte problem som ska förhindras eller risker som ska undvikas. Sexualundervisningen ska vara hbtqi-inkluderande och antirasistisk.

Vad gör vi?

Som ett komplement till skolans sexualundervisning erbjuder RFSU sexualupplysningspass till grund- och gymnasiekolor, fritidsgårdar och hvb-hem i hela landet. RFSU:s specialutbildade informatörer skapar rum för antirasistiska, normkritiska, lustbejakande och kunskapsbaserade samtal.

Vi verkar för en sexualundervisning som är likvärdig och av god kvalitet för alla.

I Sverige fortsätter RFSU att stötta skolans sexualundervisning med metoder, material och utbildning.

Vi samarbetar med lärosäten och fackförbund för att stärka utbildningen för lärare.

RFSU stödjer elva partnerorganisationer i sju länder som arbetar för att få in modern och allsidig sexualundervisning i läroplanen för högstadieskolor.



Med sexualundervisning menar vi de lärarledda lektioner som sker innanför skolans väggar – en verksamhet som styrs av läroplaner. Sexualupplysning är ett vidare begrepp, som kan innefatta mer informellt förmedlad kunskap på andra arenor.

Vad bidrog vi till 2022?

- Den landsomfattande kampanjen Vecka SEX satte ljuset på den nya läroplanen för sexualundervisningen.
- Många elever fick sexualupplysning på plats i klassrummen. RFSU:s skolinformatörer kom tillbaka till skolorna efter coronapandemin. Internt i RFSU fortbildade vi oss om antirasism och om hedersrelaterat våld och förtryck.
- Kunskapen om kropp och sexualitet ökade. Partnerorganisationer till RFSU hittade alternativa strategier för att runda motståndet och nå ut med digital sexualundervisning direkt till de unga.

FOKUSOMRÅDE: SEXUALUPPLYSNING OCH SEXUALUNDERVISNING

PRESTATIONER OCH EFFEKTER

Lärare får tips om nya metoder – samtycke på schemat

Vecka SEX är en kampanj- och fortbildningsvecka där vi lyfter sexualundervisningen och visar på metoder i arbetet. Många lärare efterfrågar inspiration och kunskap om hur undervisningen kan bli bättre.

Under Vecka SEX vill vi uppmärksamma sexualundervisningen och varför den är viktig. Framförallt vänder vi oss till lärare och deras elever. 2022 hade veckan temat "Samtycke på schemat - vad är nytt i de nya läroplanerna?" och bestod till största del av seminarier och paneldebatter som sändes live. Seminarierna gick att se på RFSU:s Facebook och Youtube samt spelades in och sändes av ABF/UR. De var i dagsläget haft närmare 5 000 visningar. Via våra egna sociala medier nåddes cirka 30 000 personer av budskap från Vecka SEX.

Under veckan erbjöd vi skolor gratis sexualupplivningspass. Totalt hölls 73 pass för 1567 elever i Malmö, Göteborg, Örebro, Uppsala och Umeå genom lokalföreningarna där. På Facebook nåddes inläggen av cirka 17 000 personer. Den digitala föreläsningen "Vad är nytt i de nya läroplanerna?" sågs av flest.

Sexualundervisning för lärarstudenter

Efter många års opinionsarbete från RFSU blev sexualundervisning obligatorisk på alla lärarutbildningar från läsåret 2021. Nu tar vi nästa steg för att lärarutbildningen ska bli bättre. Som ett led i detta håller vi i ett nätverk för lärarutbildare och har genom det kontakt med ungefär en tredjedel av de lärosäten som har lärarutbildning.

Unga får stärkt självkänsla

Under året har RFSU organiserat skolinformation i sex städer/regioner: Stockholm, Göteborg, Malmö, Uppsala, Örebro och Umeå.

RFSU har i över 25 år jobbat med sexualupplivning på skolor. Våra sexualupplivare söker också upp andra relevanta arenor där olika målgrupper finns. Det kan till exempel handla om ett häkte, en fritidsgård eller en äldre- och ungdomsmässa. Där möter vi målgruppen direkt. Ibland skapar vi arenan själva, till exempel i form av en studiecirkel som "Sex för vuxna" i regi av RFSU Malmö. En annan del av verksamheten bygger på modellen "training of trainers", alltså att fortbilda lärare eller andra pedagoger. En tredje variant handlar om att anställda sakkunniga från RFSU utbildar olika yrkesgrupper som i sin tur möter till patienter, socialt utsatta personer eller personer med funktionsnedsättning. Här kan det handla om att prata sexualitet med socionomer, blivande psykologer eller personal på ett boende för personer med funktionsnedsättning.

RFSU Stockholms sexualupplivning på högstadies- och gymnasieskolor har utvärderats på uppdrag av Folkhälsomyndigheten. Slutsatsen blev att verksamheten gör skillnad för såväl individ som samhälle. RFSU:s upplivning gör att eleverna får stärkt självkänsla och i större utsträckning vågar bejaka sin sexualitet och identitet. De har också fått ökad handlingskompetens som gör det möjligt att göra medvetna val. Extra viktigt var att RFSU inte bara ger stöd i ett "vad" (fakta) utan också ett "hur" (färdigheter) samt att eleverna inte kände sig dömda, utan i stället accepterade och respekterade.



Nya arenor och lekfulla metoder

RFSU:s ideellt arbetande aktivister sprider också kunskap till nya målgrupper och utanför skolans värld, ibland med okonventionella metoder. Här är tre exempel.

- RFSU Växjö har arrangerat en välbesökt Snuskbingo. Kunskap, fina priser och gratis pizza!
- RFSU Örebro deltog i Stockholm Pride med en kurs i queert teckenspråk. I Pride House bjöds alla besökare in till en språkkurs där de fick lära sig tecken och förstå mer av det visuella språket.
- Till påsk var det dags för en äggjakt för alla studenter på Halmstad högskola. Syftet med det hela var att erbjuda sexualupplivning och att värva nya medlemmar.

Under 2022 kunde RFSU:s informatörer äntligen komma tillbaka till skolorna på samma sätt som före pandemin. RFSU:s informatörer besökte skolor 1497 gånger under 2022 och mötte över 20 000 unga. Det är en väsentlig ökning jämfört med föregående år.

Året präglades också av utveckling och lärande. Många informatörer fick lära sig mer om antirasism. Ett annat fokusområde var hedersrelaterat våld och förtryck. Vi fortbildade oss och uppdaterade våra metoder.



FOKUSOMRÅDE: SEXUALUPPLYSNING OCH SEXUALUNDERVISNING

PRESTATIONER OCH EFFEKTER

Sexualundervisning allt mer kontroversiell

Partnerorganisationer till RFSU arbetar för modern och allsidig sexualundervisning i länder som Bolivia, Kenya, Kambodja, Bangladesh, Georgien och Ghana.

Våra partners rapporterar från flera håll om bakslag och stagnation i utbildningspolitiken. Under pandemin var många unga utestängda från sina skolor. Samtidigt har värdekonservera krafter och annat organiserat motstånd mot sexuella rättigheter flyttat fram sina positioner. Oavsett orsaker har sexualundervisning blivit ett allt mer kontroversiellt ämne i många länder. Begreppet allsidig sexualundervisning "Comprehensive Sexual Education" kan sällan användas. I stället får man använda omskrivningar som till exempel "utbildning i reproduktiv hälsa" eller "livskunskap".

Kyrkans stora inflytande i Bolivia har stoppat införandet av sexualundervisning i läroplanen. Den värdekonservera rörelsen utövar ett starkt inflytande i korridorerna på landets utbildningsministerium.

Men allt är inte mörkt. Kambodja har till exempel infört en ny läroplan som innefattar modern och allsidig sexualundervisning. Från Bangladesh hör vi om stärkta förhoppningar om en mer transinkluderande läroplan.

Att arbeta för allas rätt till sexualundervisning är som ett långdistanslopp. Unga behöver kunskap så att de kan fatta egna informerade beslut om sina liv – det arbetet fortsätter och utvecklas. När det finns mycket motstånd behöver vi bli mer uppfinningsrika, lära oss mer och förnya våra strategier.

Majoriteten av RFSU:s partnerorganisationer arbetar nu både med sexualundervisning ansikte mot ansikte och digitalt. Under pandemin blev digitaliseringen ett naturligt svar på nedstängningar av skolor. Men det handlar också om försök att nå de unga direkt med livsviktig kunskap. Sexualupplysningen på nätet är ibland konventionell till formen, men den kan också präglas av digital aktivism där man krokar arm med influerare eller queera kändisar.

Det finns både möjligheter och svårigheter med att lära sig eller informera online. Problemen kan handla både om pedagogik och ekonomi. När vi verkligen fram med kunskapen? Hur många har tillgång till en bra uppkoppling i ett fattigt område? Här finns mycket att utforska i framtiden.

Flera internationella nedslag – sexualundervisning:

- I Bolivia informerade CIES, en partnerorganisation till RFSU, om nya regler för vården. De nya riktlinjerna handlar om att stötta personer som utsatts för sexuellt våld, men också om det förebyggande arbetet. Tjänstemän både lokalt och nationellt, fick lära sig mer om den nya policyn.
- 500 ungdomar i norra Ghana fick lära sig mer om reproduktiv hälsa. Genom projektet nådde man också vidare ut till föräldrar och radiolyssnare. Organisationen Youth Harvest stod bakom den frivilliga utbildningen, som skedde efter skoltid.
- 420 samhällskunskapslärare i Georgien fick nya kunskaper om sexualitetsfrågor. De omfattande utbildningsprogrammen arrangerades av GDI, en partnerorganisation till RFSU.



Unga sexualupplyser vuxna i tidningen Ottar

Sexualupplysning handlar inte om att sänka ner innehåll i tomma kärler som ska fyllas med kunskap. Som i alla lärandeprocesser handlar det om ett möte. Inte sällan är det de vuxna som behöver lära sig av de unga. Det offentliga samtalet om unga och sex tyngs alltför ofta av

rädsla eller moralism, inte bara i länder präglade av i djup religiositet, utan också i det sekulära Sverige. Det botten säkert i välvilja, men konsekvenserna blir negativa. Här hemma kan det handla om bilden att unga ständigt pressas att skicka nakenbilder och tar vansinniga risker på nätet. Att alla killar är porrskadade antifeminister och att alla tjejer tror att de måste "ställa upp" på sex. Men ser det verkligen så mörkt ut? Svaret är nej! Det menar RFSU:s sexualpolitiska tidning Ottar, som under 2022 kom ut med ett nummer på temat tonår.

I numret ville vi reda ut myterna och ta reda på vad forskningen och experterna egentligen säger. Ett reportage belyser hur tonåringarna – som har vuxit upp med #metoo – är bättre på samtycke än vuxna. Vi skriver även om hur de unga utbildar de äldre om livsviktiga pronomen, får helt okej sexualupplysning via Tiktok och briljerar när det gäller att använda preventivmedel.



3

FOKUSOMRÅDE: FAMILJEPOLITIK

Vad är problemet i samhället?

På många håll i världen är det svårt för hbtqi-personer att leva i den familjekonstellation de själva önskar. Många länder saknar könsneutrala äktenskapslagar.

Det finns stora utmaningar också inom den svenska familjepolitiken. Bilden av hur en familj ska se ut är alltför begränsad.

Många personer med funktionsnedsättning vittnar om en vardag som är full av fördomar, och om ett samhälle som är exkluderande. Detta gäller inte minst frågor om familjebildning och föräldraskap. Många tror att personer med funktionsnedsättning inte vill eller kan bli föräldrar.

Vilken utveckling vill RFSU se?

Huvudsaken är att alla kan leva i den konstellation de önskar och att de skyddas av lagen. Lagstiftningen om föräldraskap ska inte styras av föräldrarnas kön, hur barnet har tillkommit eller föräldrarnas eventuella funktionsnedsättningar. Alla barn har rätt till sina föräldrar. Vi tycker också att barn ska kunna ha möjlighet till fler vårdnadshavare än två.

Vad gör vi?

RFSU arbetar med politiskt påverkansarbete för att förändra diskriminerande lagstiftning som rör kön, sexualitet och könsidentitet. I arbetet inkluderas lagstiftning som grundar sig i en tvåsamhetsnorm.

RFSU stödjer 21 organisationer i sju länder som bedriver påverkansarbete för att ta bort lagar som diskriminerar samkönade relationer.

Vi samarbetade med paraplyorganisationen Funktionsrätt Sverige för att uppmärksamma diskriminering mot personer med funktionsnedsättning eller kronisk sjukdom.

Tidningen Ottar skriver om hbtqi-rättigheter och sprider kunskap.

Vad bidrog vi till 2022?

- Nu erkänns fler samkönade pars föräldraskap. Luckan som täpptes igen i lagen handlade om att erkänna utländska föräldraskap.
- Kunskapen i samhället ökade kring diskriminering av personer med funktionsnedsättning eller kronisk sjukdom.



Möjligheten att vara familj och bilda familj på jämlika villkor

- Nu finns detaljerade förslag till beslutsfattare när det gäller samhällsinsatser till föräldrar med funktionsnedsättning.
- Partnerorganisationer till RFSU har drivit rättsfall om homo- och bisexuella personers rättigheter, med positiva utfall i både Bolivia, Bangladesh och Georgien.



FOKUSOMRÅDE: FAMILJEPOLITIK

PRESTATIONER OCH EFFEKTER

Utländska föräldraskap erkänns

De senaste åren har vi kunnat glädjas åt många framsteg inom familjepolitiken. Lagstiftningen har aldrig varit så progressiv som nu.

Den 1 augusti 2022 kom ännu en positiv nyhet: äntligen erkänner lagen fler samkönade par föräldraskap. Luckan som täpptes igen i lagen handlade om att erkänna utländska föräldraskap. Enligt de nya reglerna ska den kvinna som är eller har varit gift med barnets mor, på vissa villkor automatiskt registreras som barnets förälder i Sverige. Framförallt gäller det här om föräldraskapet erkänts i det land där barnet är fött. Detta är en fråga både RFSU och vår systerorganisation RFSL arbetat för länge.

Vi beklagar att regeringen inte valde att gå vidare med utredningens förslag om barn som fötts genom värdgraviditet.

Under sommaren 2022 presenterades en offentlig utredning som ska stärka skyddet för barns familjeliv. Utredningen föreslår bland annat ett nytt könsneutralt föräldraskapsbegrepp där begreppen moderskap, faderskap och föräldraskap alla benämns föräldraskap. I våra remissvar har vi argumenterat för utredningens förslag.

Hur diskrimineras personer med funktionsnedsättning när det gäller föräldraskap?

Under 2022 kulminerade samarbetet mellan Funktionsrätt Sverige och RFSU med flera aktiviteter. Projektet "Min sexualitet Min rätt" har undersökt hur personer med funktionsnedsättning och kronisk sjukdom diskrimineras i föräldraskap. Kartläggningen

bygger på intervjuer med personer som själva har dessa erfarenheter. Den visar att samhället är dåligt anpassat för att personer med funktionsnedsättning ska vara föräldrar. Omgivningens fördomar och exkluderande normer kan begränsa mångas egenmakt när det gäller hur man vill bilda familj.

I rapporten finns rekommendationer som riktas till beslutsfattare. Rapporten som heter "Förälder på (o)lika villkor" presenterades vid ett seminarium i riksdagen. RFSU:s lokal- och regionala föreningar i Uppsala, Stockholm och Malmö var engagerade i olika delar av projektet.

Vinnande strategi för homo- och bisexuella personers rättigheter

Läget är på många sätt nedslående när det gäller alla människors rätt att älska den man vill. Lagar är fortfarande diskriminerande och stödjande lagstiftning saknas. Detta gäller de flesta länder där RFSU:s partnerorganisationer arbetar för homo- och bisexuella personers rättigheter. Förändringar går långsamt, men det finns ljuspunkter.

En strategi som visat sig fungera handlar om att vända sig till domstolarna när regeringar eller parlament diskriminerar. Aktivister har drivit rättsfall med positiva utfall i både Bolivia, Bangladesh och Georgien.

I Ghana samlade en partnerorganisation ett nätverk av progressiva advokater som är villiga att stötta hbtqi-aktivister i domstol. I Kambodja arbetar Rainbow Community Kampuchea, en annan partnerorganisation till RFSU. RoCK har under året bidragit till en mobilisering i civilsamhället för hbtqi-rättigheter. I Bolivia arbetar



Comunidad de Derechos Humanos (CDH) med politisk påverkan. Tack vare ett långsiktigt arbete finns numera en lag mot diskriminering av hbtqi-personer på plats.

Fria relationer-gruppen vidgar tvåsamhetsnormen

RFSU Stockholm har länge arbetat med samtalsgrupper på temat flersamma relationer och för att vidga tvåsamhetsnormen. Under årets Pride-festival hölls ett samtal med rubriken "Polyparaplyet", där man tog upp såväl existentiella, psykologiska och personliga som juridiska aspekter av flersamhet.



Den populära Fria Relationsgruppen i Stockholm fortsätter att arrangera olika samtalsgrupper. Där kan medlemmarna prata om polyamori och de mer existentiella aspekterna av att ingå i relationer med andra. Samtalsledaren Martina Hallin håller fanan högt mot tvåsamhetsnormen och för allas frihet att vara, välja och njuta – såväl på Pride som i olika poddar och intervjuer i media.





4

FOKUSOMRÅDE: JÄMLIK HÄLSA OCH VÅRD

Vad är problemet i samhället?

Rasistiska strukturer påverkar hela samhället – så även vården. Människor behandlas olika och får olika vård på grund av detta.

Utlandsfödda kvinnor får fler komplikationer i samband med graviditet, förlossning och eftervård och löper större risk att dö än vita svenskfödda kvinnor.

Personer som har migrationserfarenhet får sämre tillgång till hälso- och sjukvård, inklusive reproduktiv och sexuell hälso- och sjukvård. En av anledningarna är att deras behov av vård ifrågasätts.

Personer som utsätts för rasism i vården åldras snabbare och blir mer mottagliga för sjukdomar.

Transvården är underfinansierad och ifrågasätts från många håll. Köerna för att få viktig vård är långa.

Personer med funktionsnedsättningar och kroniska sjukdomar möter många utmaningar när det gäller den sexuella hälsan.

Vilken utveckling vill RFSU se?

En tillgänglig hälso- och sjukvård är avgörande för att människor ska kunna tillgodogöra sig sina sexuella och reproduktiva rättigheter. Vården ska baseras på vetenskap, den ska finnas nära, den ska vara inkluderande och fri från diskriminering.

Vad gör vi?

RFSU:s egen klinik utvecklar verksamheten för att identifiera och nå nya grupper.

RFSU utvecklar arbetet för en jämlik förlossningsvård, med särskilt fokus på personer som utsätts för rasism. Det här gäller också all annan vård som har med sexuell och reproduktiv hälsa att göra.

RFSU följer och påverkar arbetet med regionala handlingsplaner för att nå en mer jämlik vård. RFSU håller även antirasistisk fortbildning för vårdpersonal.

RFSU sprider filmer med sexualupplysning på olika språk i vården. Nu finns 17 filmer om sex, kropp och hälsa på 15 olika språk.

Vad bidrog vi till 2022?

- Tillsammans med paraplyorganisationen Funktionsrätt Sverige ökade vi kunskapen om den sexuella hälsan hos målgruppen personer med funktionsnedsättning och kronisk sjukdom.
- Kunskapen om rasismens konsekvenser ökade i vården.
- Nu finns tydligare skrivningar om sexuell hälsa i rekommendationerna när det gäller transvården.



FOKUSOMRÅDE: JÄMLIK HÄLSA OCH VÅRD

PRESTATIONER OCH EFFEKTER

RFSU kartlägger rasism i vården

Under 2022 har fokus varit att kartlägga problemet och etablera kontakt med samarbetspartners som Vårdförbundet, Afrosvenskarnas riksorganisation, FSUM och Läkare mot rasism.

RFSU och Vårdförbundet genomförde ett seminarium om vården utifrån migranternas perspektiv med fokus på både forskning och politik. Deltog gjorde barnmorskor, sjuksköterskor, läkare, folkhälsoutvecklare från åtta regioner, forskare från Karolinska Institutet samt representanter för Sveriges kommuner och landsting. En fråga handlade om hur den nya regeringens politik enligt det så kallade Tidöavtalet kommer att påverka migranternas möjlighet till vård i Sverige.

Under valrörelsen 2022 har RFSU sett och reagerat på flera utspel där människor pekats ut och skuldbelagts på grund av vad de har för hudfärg, var de bor eller vilken sexuell läggning de har.

RFSU arbetar för en bättre transvård

Könsbekräftande vård ifrågasätts idag i flera länder. Efter diskussioner i Storbritannien och USA har vården även begränsats för barn och unga i Sverige. Den könsbekräftande vården står inför en större omorganisering.

RFSU bevakar frågan eftersom det finns risk för att tillgången kan minska ytterligare. Vården är redan idag starkt underfinansierad.

Under året har rekommendationerna till vården uppdaterats när det gäller vård av unga med könsdysfori. RFSU har fått möjlighet att lämna synpunkter avseende sexuell hälsa, vilket har fått gehör i rekommendationerna. Sexuell hälsa finns nu med på ett mer genomgripande sätt.

Opinionsbildning om transrättigheter från norr till söder

RFSU bildar opinion för transpersoners rättigheter via en bred kommunikationspalett, till exempel genom sociala medier. Den 31 mars är den internationella dagen för att synliggöra transrättigheter och protestera mot diskriminering. Dagen uppmärksammades av flera av RFSU:s lokalföreningar. Vi uppmärksammade också IDAHOT, den internationella dagen mot bi-, homo- och transfobi. Även de mindre lokalföreningarna som de i Blekinge, Dalarna, Gotland, Halland, Jämtland, Jönköping, Luleå, Sörmland, Växjö och Östergötland bidrar genom sin närvaro i sociala medier till det opinionsbildande och normkritiska arbetet.

Bättre sexuell hälsa för migranter

Satsningen UPOS (Upplysning på olika språk) syftar till att stärka sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter hos personer som migrerat till Sverige. Informationsfilmer och ordlistor på 16 olika språk bidrar till jämlikheten i vården. De 17 filmerna finns till för att personer som inte har svenska som förstaspråk ska kunna få information om hälsa och rättigheter.

Under året kunde vi med kort varsel översätta filmerna och en vårdkarta till ukrainska för att möta behov hos flyktingar från kriget i Ukraina. Under året har vi också samlat 44 personer i olika samtalsgrupper om materialet.

94%
svarar med en 4:a eller 5:a, på en 5-gradig skala, på frågan "Vad tyckte du om samtalet"?



Utvärderingarna visar på positiva effekter.

De vanligaste svarsalternativen var:

Intressant	72,9 procent
Viktig	70,8 procent
Hjälpte mig	47,9 procent
Bra	45,8 procent

Filmerna med samtalsunderlag, ordlistor och en vårdkarta används av både vårdpersonal och andra som möter målgruppen. Under året har vi spridit materialet till nya yrkesgrupper. Vi har också inlett ett nytt samarbete med Vårdförbundet, Region Västerbotten och Sveriges kommuner och landsting. Temat är att utmana stereotypa bilder av migrantkvinnor i vården.



FOKUSOMRÅDE: JÄMLIK HÄLSA OCH VÅRD

PRESTATIONER OCH EFFEKTER

Med funktionsrättsrörelsen för bättre sexuell hälsa

Under tre år arbetar RFSU och paraplyorganisationen Funktionsrätt Sverige tillsammans i projektet "Min sexualitet - Min Rätt" för att stärka sexuella och reproduktiva rättigheter för personer med funktionsnedsättning och kronisk sjukdom. Projektet ska sprida kunskap om den sexuella hälsan hos personer med funktionsnedsättning samt ge målgrupperna verktyg för att skapa förändring.

Under 2022 gjordes en kartläggning om sexuell hälsa hos personer med funktionsnedsättning och kronisk sjukdom. Undersökningen utmynnade i rapporten "Vill du ligga med mig då". Rapporten konstaterar att personer med funktionsnedsättning möter en rad olika utmaningar på området: dels ett osynliggörande och en avsexualisering som begränsar deras sexualitet, dels svårigheter i kontakt med vården, till exempel bristande information om medicinens inverkan på den sexuella hälsan.

Med dessa resultat i ryggen arbetade projektet fram ett antal aktiviteter. Bland annat tog man fram en kampanj på temat att bryta den avsexualisering som många personer med funktionsnedsättning och kronisk sjukdom möter. Kampanjen med namnet "Lusten ser inga hinder" innehöll en kortfilm och ett instagramkonto. Instagramkontot fylldes med positiva och lustfyllda bilder, citat och berättelser från personer med egen erfarenhet kring sexuella relationer och upplevelser.

Kampanjen fick stort genomslag både i sociala medier, där den exponerades för drygt 2,3 miljoner personer, och traditionell media. Den fick ett oerhört fint mottagande från målgruppen.



Sexualterapeutiska mottagningen i Malmö

RFSU Rådgivningen Skåne och RFSU Malmö driver tillsammans Sexualterapeutiska mottagningen Skåne (sMs) i partnerskap med Region Skåne. Mottagningen är en specialistmottagning i klinisk sexologi som vänder sig till boende i Skåne över 18 år, oavsett sexualitet eller könsidentitet. Vi har haft 66 nybesök under året.

Skattningar i utvärderingar:

Upplagd hjälp för sökt problem	7,5 av 10
Upplagd nöjdhet med behandlingen	8,7 av 10
Bemötande från terapeuten	9,4 av 10



JULIA VILL KUNNA TALA OM BÅDE PSYKOSSJUKDOM OCH SEXUALITET

RFSU-medlemmen Julia Pivén lever med psykoosjukdom. Till skillnad från många andra pratar hon helt fritt om det.

- Sjukdomen är en så stor del av mitt liv. Om jag inte är öppen med den, kan jag inte heller vara öppen med vem jag är.

För Julia är det viktigt att få ses som en sexuell varelse och kunna leva ut sin sexualitet, precis som vem som helst. Det är anledningen till att hon nu medverkar i RFSU:s och Funktionsrätt Sveriges kampanj "Lusten ser inga hinder." Kampanjen syftar till att bryta den avsexualisering som personer med funktionsnedsättningar och kroniska sjukdomar ofta utsätts för av sin omgivning.

- Jag drömmer om den dag jag kan vara helt öppen med min psykoosjukdom och ändå ha ett one-night stand. Jag önskar att förståelsen för en sjukdom som min i en sexuell kontext ska bli så etablerad att jag kan gå ut på en klubb, berätta om en viktig detalj om mitt tillstånd och ändå fortsätta ragga.

RFSU i Uppsala, Göteborg och Umeå bidrar till migranternas hälsa

Uppsala: Inför valet samtalade RFSU Uppsala med tjänstemän och politiker inom regionen för att ta fram förslag om strategiskt arbete när det gäller sexuell hälsa. I början av hösten besökte Vänsterpartiet vårt kontor i Gottsunda. Arbetet har lett till flera förslag i regionstyrelsen.

Göteborg: Vi har arrangerat en föreläsning med doulor från organisationen Tidigt föräldrastöd. Den här föreningen erbjuder stöd inför och efter förlossningar. Målgruppen är gravida som pratar arabiska, somaliska och dari.

Umeå: Vi har informerat unga och unga vuxna samt personer med migrationserfarenhet om tillgången till hälso- och sjukvård.





5

FOKUSOMRÅDE: ATT FÖREBYGGA SEXUELLT OCH KÖNSBASERAT VÅLD

Vad är problemet i samhället?

Sverige är inte jämställt. Kvinnor drabbas i högre grad av sexuellt våld. Enligt Folkhälso-myndigheten har fyra av tio kvinnor i Sverige (16–29 år) har varit utsatta för sexuellt våld.

Skälen till att sexuella kränkningar existerar är fler. Bristande förmåga till sexuell kommunikation kan vara ett skäl, hämmande och stereotypa normer kring maskulinitet kan vara andra.

Kvinnor, flickor och transpersoner är de som främst utsätts för fysiskt, psykiskt och sexuellt våld – inklusive hedersrelaterat våld och förtryck. Också pojkar utsätts både direkt och indirekt för hedersnormer.

Vilken utveckling vill RFSU se?

Unga människor vill veta mer om kommunikation och normer när det gäller sex. Vi vet att färdighetsträning i sexuell kommunikation främjar ömsesidighet och samtycke.

“Aktiv åskådare” är ett etablerat perspektiv som handlar om att förbereda sig på att gripa in på ett lågaffektivt sätt om man ser en kränkning eller misstänker ett övergrepp.

Vad gör vi?

Vi tror på att prioritera det förebyggande arbetet mot sexuellt våld. Det här arbetet sker såväl i skolor som på musikfestivaler och andra arenor.

Vad bidrog vi till 2022?

- Vi bidrog till tryggare miljöer på musikfestivaler och nattklubbar.
- Unga blir bättre på sexuell kommunikation i praktiken. Sju skolor har utvecklat nya metoder för att prata sex, kommunikation och gränser. Under året har vi utvecklat en manual för lärare, allt för att de nya metoderna ska kunna utvärderas systematiskt.
- Vi har spridit kunskap om hedersnormer i och med en rapport där unga intervjuas. Lärandet i organisationen fortsätter nu, i och med att vi utvecklar våra metoder för sexualupplysning.



FOKUSOMRÅDE: ATT FÖREBYGGA SEXUELLT OCH KÖNSBASERAT VÅLD

PRESTATIONER OCH EFFEKTER

Kränkningar - ett maktmedel

RFSU arbetar för att främja lusten, och vi ser fördelarna med att börja prata om friskperspektivet - före riskperspektivet. Men vi ser också hur kränkningar av sexuella rättigheter ofta används som ett maktmedel för att begränsa människors möjligheter att vara, välja och njuta både i Sverige och internationellt. Kvinnors, flickors och hbtqi-personers rättigheter kränks i form av könsbaserat våld, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck. Det behövs mer förebyggande arbete.

Vi lär utvecklar våra metoder utifrån kunskap om hedersnormer

RFSU har sedan 2019 bedrivit ett utvecklingsarbete kring hedersrelaterat våld och förtryck som framför allt har fokuserat på sexualupplysning. Syftet är att säkerställa att våra material och utbildningar möter behoven hos unga som lever med hedersnormer.

2021 genomförde vi en intervjustudie där tolv unga som lever med hedersnormer fick berätta om sina upplevelser, önskemål och behov i relation till sexualundervisning. Rapporten innebar också ett viktigt lärande för RFSU genom att synliggöra behov inom målgruppen och vägleda vårt eget arbete med sexualupplysning som möter fler målgruppers behov. I rapporten framgår hur de intervjuade ungdomarna ser sexualupplysning som viktigt och angeläget.

Nu pågår arbetet med att uppdatera våra egna metoder med insikter från rapporten. RFSU Göteborg har inkluderat kunskap om

hedersrelaterat våld och förtryck i utbildningen av nya studiecirkelledare. Redan nu ser vi hur RFSU får ny kunskap från deltagare i studiecirklarna.

Våldsförebyggande i det döva communityt

Arvsfondsprojektet "Äkta man" ägs av RFSU Stockholm och är ett samarbetsprojekt med Svenska Dövdriftsforbundet (SDI), Sveriges Dövas Ungdomsforbund (SDUF) och Riksteatern Crea som producerar scenkonst på svenskt teckenspråk. Projektet belyser och förändrar maskulinitetsnormer och ideal inom dövcommunityt och jobbar även våldsförebyggande.

Våldsförebyggande i anpassad skola

RFSU Malmö har satsat på våldsförebyggande metoder till unga inom anpassad skola, före detta särskolan. Totalt träffade vi cirka 65 pedagoger och 150 elever på Ystad gymnasium.

94% av eleverna uppgav efter passen att de lärt sig något nytt om samtycke och kommunikation.

96% uppgav att de lärt sig något nytt om relationer och normer.

97% av personalen uppgav efter utbildningen att de fått stärkt kunskap och beredskap för att arbeta med eleverna kring frågor om samtycke, ömsesidighet och kommunikation.



"Kommunikation är extremt jävla stelt men viktigt för att säkra bådassamtycke."

Elev i åk 8 på Svenska balettskolan, efter en lektion med Vill du?

"Nu har vi äntligen pratat om något viktigt i skolan."

Estet 2:a på Fryshuset gymnasium

Fler unga förstår sexuell kommunikation i praktiken

I Folkhälsomyndighetens studie "Sexuell kommunikation, samtycke och hälsa 2019" framgår att unga vill stärka sin kommunikation. Drygt hälften anser sig kompetenta att själva signalera och läsa andras signaler i sexuella situationer, men samtidigt vill en stor majoritet bli bättre. "Vill du?" är en metod för våldsförebyggande arbete som utvecklats av RFSU. Vill du? -paketet innehåller sex lektioner med nio filmer som alla berör samspel och ömsesidighet. I samband med ett pilotprojekt under 2021-2022 har det vidareutvecklats till en manual för hur skolor kan bedriva sexualundervisning och föra samtal om samtycke. Manualen togs fram i ett samarbete med sju olika skolor och har sin utgångspunkt i internationell forskning.

"Filmerna ger en skjuts in i diskussionen. Det är bra att man inte behöver prata om sig själv. Eleverna känner igen sig i filmerna. Det känns som ungas perspektiv, inte vuxnas."

Kurator på Fryshuset gymnasium



FOKUSOMRÅDE: ATT FÖREBYGGA SEXUELLT OCH KÖNSBASERAT VÅLD PRESTATIONER OCH EFFEKTER

Om du såg något som skevar – vad skulle du göra för att gripa in?

Vi har under året närvarat på sex musikfestivaler med initiativet Dare to Care.

Tillsammans med arrangörer av festivaler och klubbar arbetar vi främjande för ömsidighet i alla sexuella möten. På festivalerna utbildar vi personal och samarbetar med stora arrangörer. Vi besökte bland annat Brännbollsyran i Umeå, Way out West i Göteborg och Västerås Cityfestival.

Våra volontärer mötte uppskattningsvis 36 000 personer där vi lyfte kärnan i Dare to Care: hur kan du vara en aktiv åskådare? Hur kan man gripa in på ett lågaffektivt sätt om man ser en kränkning eller misstänker ett övergrepp? Vi pratar också om bra sexuell kommunikation. Hur kan man visa vad man vill och vad man inte vill? Festivalernas egen personal får också utbildning. Nytt för i år var att vi tog steget in på studentnationerna. Alla personer vi mötte fick besvara frågan: om du såg något som skevar – vad skulle du göra för att gripa in?

Projektet samlar stora delar av vår organisation i och med att det är ett samarbete mellan central projektledning, lokala aktivister i hela landet och bolaget RFSU AB. De senare finansierar mycket material – allt från tält och kondomer till informationsfilmer. Dare to Care bidrar också till att bygga vidare på det ideella engagemanget i medlemsrörelsen. Många festivalbesökare väljer att gå med i RFSU efter att de mött våra informatörer och gillat budskapet.



RFSU:S DARE TO CARE-INFORMATÖRER VIMLAR I NATTEN IGEN!

RFSU:s satsning på ett tryggare uteliv klickade igång igen efter att ha legat i dvala under pandemin. Först ut var klubben Natten i Stockholm.

Klockan är 22 på valborgsmässoafton och festsugna människor har redan börjat trilla in på klubben Fällan i Stockholm. Men än så länge är det lugnt. Hanna Negash från RFSU Stockholm är väl förberedd. Iklädd Dare to Care-tröja och keps har hon satt upp affischer och bullat upp med kondomer, gnuggis-tatueringar, godis och kaffe. Och så anledningen till att RFSU är här: sexpunktslistan med rubriken "Så kan du bidra till att stoppa sexuella övergrepp."

Två tjejkompisar vill berätta om sina erfarenheter av tafsande på krogen. Hanna lyssnar, bollar frågor, försöker få folk att reflektera. Hur visar man att man är intresserad av någon? Hur säger man nej? Hur kan vi alla hjälpas åt att förhindra att något oönskat händer?

Vissa samtal blir korta, andra hänger sig kvar länge. En kille berättar hur han en gång sagt ifrån när en man smyg-tittade under en kvinnas kjol i rulltrappan i t-banan.

– Det kan vara jobbigt att säga till. Man måste helt enkelt våga vara lite weird, tipsar han.

Som RFSU-informatör är Hanna Negash van att prata med unga under sexualupplysningspassen i skolan. Hur känns det att vara i en sådan här miljö och prata med äldre personer?

– Det är jättekul! Det var lite jobbigt i början att gå fram till folk, men efter ett tag blev jag varm i kläderna. Det är fint att se att även i en sådan här partykontext, där folk är inställda på fest och röj, finns det ändå en medvetenhet om att det här är en viktig fråga. Och folk har sagt hela kvällen att det är skitbra att vi är här.



RFSU I SIFFROR



44

partnerorganisationer varav tre är regionala nätverk/organisationer i Latinamerika, Afrika och Asien



Under 2022 lade RFSU-anställda och förtroendevalda ned motsvarande

51

internationella projekt

Partners i

21

länder

75

arbetsveckor (1,5 års arbetstid) på att utbilda sig inom rasism och antirasism i syfte att stärka sitt arbete mot rasism inom SRHR



5 511

medlemmar, varav 18 organisationsmedlemmar

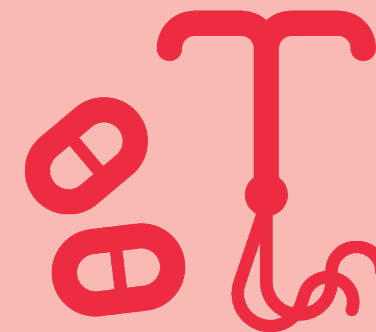


Medlemsrekord i år igen! 589 fler än året innan.

RFSU-kliniken

RFSU:s egen klinik värnar om en jämlik vård för alla och att utgöra en modell för vård som tar sin utgångspunkt i en helhetssyn på sexuell hälsa.

Att möta patienter dominerar klinikkens arbete. Under 2022 ökade antalet besök på kliniken till 20 234 sammantaget inom våra olika grenar sexualmedicin, rådgivningssamtal, familjerådgivning och psykoterapi.



Fördelning av besöken	2019	2020	2021	2022
Barnmorska	13 254	14 964	11 695	13 450
Sjuksköterska	2 212	1 730	1 349	1 051
Psykoterapeut	1 417	2 580	2 549	2 251
Familjerådgivare		913	794	700
Läkare	1 239	1 584	1 640	1 597
Smittspårning	778	1 288	1 014	1 301
Totalt	18 122	20 696	18 027	20 234

Antal prover tagna (varav positiva provsvar)	2019	2020	2021	2022
Klamydia			17 972 (553)	21 243 (513)
Gonorré			18 276 (163)	21 613 (223)
HIV			5 699 (5)	2126 (5)



Vi gjorde sexualupplysningspass för 20 700 unga personer på olika arenor under 2022.



RFSU Stockholm genomförde 10 samtalsgrupper med totalt 82 asylsökande under 2022.



Våra informatörer träffade runt 500 frihetsberövade på häkten och anstalter under 2022.



Den digitala Metodbanken för lärare har cirka 200 000 visningar per år.



RFSU I SOCIALA MEDIER



20 000

följare på Facebook

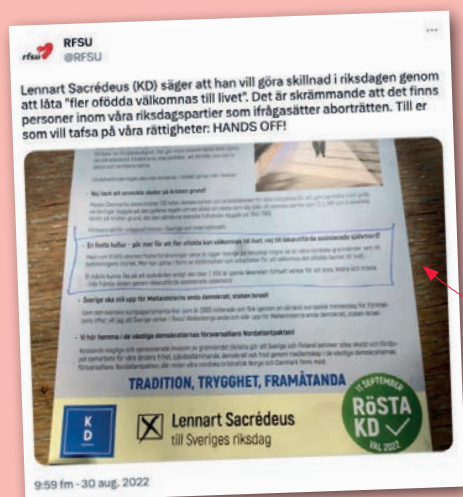
Störst organisk spridning:
Hajade du till av budskapen på våra omgjorda valaffischer?
Räckvidd: 128 362



18 000

följare på Instagram

Störst organisk spridning:
Om en vecka står vi upp för aborträtten (reel/video)
Räckvidd: 43 400



Detta inlägg på Tiktok fick mest spridning.

25 000

har sett filmen där vi frågar personer på stan om de vet vad en 3d-klitoris är för något.



Vi har utvecklat en ny kommunikationskanal på Tiktok och testat oss fram med olika sorters innehåll. Både genom att hoppa på trender, att använda ett annorlunda och mer informellt uttryck, och ibland att anpassa befintligt kommunikationsmaterial till att bli Tiktok-vänligt.



Denna tweet fick störst spridning.

43 793

visningar och 1289 engagemang.

SAMMANFATTNING: EFFEKTER PÅ EN MINUT

- 1 Under året har RFSU kompletterat skolornas sexualundervisning i Stockholm, Göteborg, Malmö, Uppsala, Örebro och Umeå.
- 2 RFSU bidrog till att Sverige tog ett steg närmare att tillåta abort i hemmet. En enig riksdag uppmanade regeringen att utreda frågan.
- 3 RFSU:s allierade i Colombia bidrog till att landet avkriminaliserade abort.
- 4 Kunskapen om kropp och sexualitet ökade. Våra partnerorganisationer arbetar outtröttligt att få in sexualundervisning i skolan men hittar också alternativa sätt att nå ut där unga finns, till exempel genom sexualupplysning i sociala medier.
- 5 Nu erkänns fler samkönade par föräldraskap. Luckan som täpptes igen i lagen handlade om att erkänna utländska föräldraskap.
- 6 Kunskapen om diskriminering av personer med funktionsnedsättning eller kronisk sjukdom ökade i samhället.
- 7 RFSU Malmö har arbetat med våldsförebyggande metoder för unga inom anpassad skola, före detta särskolan. Cirka 150 elever fick bättre kunskaper om samtycke, relationer och normer. Cirka 60 pedagoger fick bättre kunskap i att arbeta med samtycke, ömsesidighet och kommunikation.
- 8 Nu finns detaljerade förslag till beslutsfattare, när det gäller samhällsinsatser till föräldrar med funktionsnedsättning.
- 9 Våra partnerorganisationer har drivit rättsfall om homosexuella och bisexuella personers rättigheter, med positiva utfall i både Bolivia, Bangladesh och Georgien.
- 10 Kunskapen om rasismens konsekvenser ökade i världen.
- 11 RFSU bidrog till tryggare miljöer på musikfestivaler och nattklubbar.



En lång och slingrande väg

När vi lägger 2022 bakom oss kan vi konstatera att det har varit ett år med både framgångar och motgångar. I denna rapport finns flera positiva exempel på verksamhet som gör skillnad trots alla utmaningar i vår omvärld. Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) är i många länder på tillbakagång, vilket är en mycket oroande utveckling.

ETT AV ÅRETS MÖRKASTE ögonblick var när den amerikanska Högsta domstolen med ett klubbslag avskaffade skyddet för aborträtten. Miljontals kvinnor världen över som lever i länder där abort är förbjudet berövas rätten att bestämma över sin kropp och sin reproduktion. Tusentals liv släcks till följd av osäkra aborter. Detta är något som RFSU arbetar för att förändra. Vi påverkar beslutsfattare på nationell och global nivå. Vi samverkar med systerföreningar inom vår globala federation International Planned Parenthood Federation som finns i 145 länder. Vi ger stöd till och samarbetar med ett stort antal organisationer i flera länder. Vi ser många goda exempel på att mobilisering bidrar till förändring och att långsiktigt stöd gör skillnad. Ett positivt exempel på detta är "gröna vågen" i Colombia, ett nätverk av feministiska aktivister och organisationer, som tillsammans har lyckats genomdriva en avkriminalisering av abort.

Ett annat orosmoln är den växande och organiserade anti-rättighetsrörelsen som är på

frammarsch i många länder. Det är krafter som vill begränsa människors rättigheter att få vara sig själva, att få leva som de vill och med vem de vill. När mänskliga rättigheter hotas av dessa krafter, som är välorganiserade och välfinansierade, då måste vi göra mer. Vi är många fler som tror på ett samhälle där alla människor har lika värde och samma rättigheter. Det ger hopp. Tillsammans är vi starka och kan stå emot dessa krafter.

ÅR 2022 VAR DET FÖRSTA året som vi arbetade enligt vår nya långsiktiga strategiska inriktning. Vi har en tydlig riktning mot vad vi vill åstadkomma och hur vi vill vara som organisation. I den här årsrapporten delar vi några exempel på vårt arbete. Vi kommer fortsätta att undanröja hinder på vägen, till exempel i form av rasism och begränsande normer. Vi kommer fortsätta samarbeta med våra internationella partners för att försvara transpersoners rättigheter. Vi kommer fortsätta lyssna på unga som vill ha mer samtal om sexualitet och relationer. Vi kommer varje dag göra allt vi kan för att nå vår vision: en värld där alla människor, oavsett makt och resurser, är fria att bestämma över sin kropp och sexualitet.

INGELA HOLMERTZ
Generalsekreterare för RFSU



PRODUKTION

Text RFSU

Foto Daniel Ivarsson, Tony Hultqvist, Faramarz Gosheh, Margareta Bloom Sandebäck

Illustrationer Eva Fallström

Grafisk formgivning Ulrika Sandh, A4

Redaktör Firma Rasmus Malm

ISBN 978-91-984935-8-0



VILL DU FÖLJA VÅRT ARBETE,
ENGAGERA DIG I VÅRA FRÅGOR,
BLI MEDLEM ELLER GE EN GÅVA?
LÄS MER PÅ RFSU.SE.

FÖLJ OSS OCKSÅ GÄRNA PÅ SOCIALA MEDIER:

 @RFSU

 @RFSU.SE

 @RFSU

 @RFSU.SE

